

Управління культури та охорони культурної спадщини
Черкаської обласної державної адміністрації

Комунальний заклад «Обласна універсальна наукова
бібліотека імені Тараса Шевченка»
Черкаської обласної ради

Серія «Черкащини славетні імена»

Аристократка духу

До 125-ліття від дня народження Надії Суровцової

Біобібліографічний покажчик

Черкаси 2020

УДК 016:94(477.46)
А81

Укладачка

Л. Т. Демченко

Науковий редактор та автор вступної статті
доктор філологічних наук В. Т. Поліщук

А81 **Аристократка духу** : до 125-ліття від дня народж. Надії Суровцової : біобібліогр. покажч. / Управління культури та охорони культур. спадщини Черкас. облдержадмін., Комун. закл. «Обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка» Черкас. облради ; [уклад. Л. Т. Демченко ; наук. ред. та авт. вступ. ст. В. Т. Поліщук]. – Черкаси : ОУНБ ім. Тараса Шевченка, 2020. – 32 с.

Бібліографічний покажчик містить бібліографічні описи книг, матеріалів зі збірників та періодичних видань, які розповідають про життя і творчість письменниці, громадської діячки Надії Віталіївни Суровцової.

Видання адресоване краєзнавцям, освітянам, працівникам культури, усім, хто цікавиться історією краю.

УДК 016:94(477.46)

© Комунальний заклад «Обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка», 2020

ВІД УКЛАДАЧА

Черкаська обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка продовжує розпочату у 2004 році серію видань «Черкащини славетні імена». Біобібліографічний покажчик «Аристократка духу», приурочений до 125-ліття від дня народження Надії Суровцової, письменниці, громадської діячки, якій судилося довге, многотрудне, трагічне, справді легендарне життя.

Структурно видання складається зі статті від упорядника, «Рядків з біографії Надії Суровцової», нарису літературознавця В. Поліщука «Одна з княгинь українського духу», висловів письменниці з її спогадів і листів.

Бібліографічна частина покажчика складається з двох розділів: «Твори Надії Суровцової» та «Про життя і творчість Надії Суровцової», які у свою чергу діляться на підрозділи «Окремі видання» та «Публікації у збірниках і періодичних виданнях».

У підрозділах описи розташовані у зворотнхронологічному порядку публікації матеріалу.

Посібник містить бібліографічні описи книг, матеріалів зі збірників та періодичних видань, які були опубліковані протягом 1981–жовтня 2020 року.

Бібліографічні описи частково анотовані.

Усі джерела посібника переглянуті *de visu*, крім тих, які відсутні у фонді бібліотеки і позначені астериском (*).

Основними джерелами пошуку літератури були: каталог краєзнавчої літератури, ресурси Інтернету, бібліографічні списки в літературних джерелах, бібліографічні покажчики.

Користування посібником полегшить іменний покажчик та зміст.

Видання розраховане на широке коло користувачів – краєзнавців, працівників культури та освіти, усіх, хто цікавиться життям і творчістю видатних краян.

Мене звать тридцять сім.
Я ще марю так часто о тім та о сім,
Я була молодю, як інші дівчата,
Був у мене і дім, була рідная хата...
Та розвіялось все, розлетілось мов дим...

Мене звать тридцять сім.
Чарівниця лиха той навіяла сон.
Ні, не вірю в примару з північних сторон!
Усміхнеться ще сонце, повернеться мрія,
Називатимуть знов мене люди Надія!..

Надія Суровцова
Ярославський політизолятор,
1929 р.

РЯДКИ З БІОГРАФІЇ НАДІЇ СУРОВЦОВОЇ

Народилася у Києві **18 березня 1896 року**.

1903 року сім'я переїздить до Умані.

1912 року закінчує гімназію і вступає на Вищі жіночі бестужівські курси в Петербурзі.

1917 року переїздить до Києва, поширює ідеї революції на Уманщині. Працює в уряді УНР.

31 грудня 1918 року в складі дипломатичної місії виїздить на мирні переговори до Парижа. Опиняється в еміграції.

1920 року закінчує курс у Віденському університеті і отримує ступінь доктора філософії.

1921 року разом з Олександром Олесем і Миколою Чечелем організовує комітет допомоги «Голодуючим Україні».

3 1923 року постійно співпрацює в прогресивній пресі США та Канади, де друкує новели, оповідання, нариси.

1925 року повертається на Батьківщину, живе у Харкові, вступає до Спілки письменників України. Пише оповідання, нариси, друкується в зарубіжних і українських виданнях. Переклала десятка півтора книжок європейських класиків.

Восени 1927 року – заарештована. 8 місяців Луб'янки, Бутирки, 5 років одиночки в Ярославському політизоляторі, заслання до Архангельська, там другий арешт.

3 листопада 1936 року – п'ять років Колимських таборів, безстрокове поселення. На Колімі написала оповідання, що склали цикл «Колимські силуети», почала працювати над «Спогадами».

1957 року – реабілітована. Жила в Умані, на громадських засадах працювала в Уманському краєзнавчому музеї, реалізувала свою ідею реставрації Уманського костюлу і створення в ньому Уманської картинної галереї.

Померла **13 квітня 1985 року** на 90-му році життя.

ОДНА З КНЯГИНЬ УКРАЇНСЬКОГО ДУХУ

18 березня 1896 року «у Києві, на Подолі народилося біляве дівчатко, і на честь батькової вчительки-революціонерки дівча назвали – Надія». Це – зі спогадів самої героїні, котрій від того дня на схилі ХІХ віку судилося довге, насичене, многотрудне, трагічне, справді легендарне життя.

За останні роки про Надію Суровцову надруковано порівняно немало, опублікована частина її мемуарно-літературної спадщини. При бажанні можна все те перечитати, а перечитавши, не можна не подивуватись чи навіть розгубитись від гами почуттів і думок: на долю однієї людини, інтелігентної жінки, випало до неправдоподібності безліч доріг і випробувань. Розумію, що ці мої нотатки до відомої міри вторинні, бо постали з раніше опублікованих джерел. Але й вони, гадаю, дещо відкриють для людей, не обізнаних з незвичайним життєписом Н. Суровцової.

Можна сказати, що її доля нерозривно пов'язана з Черкащиною. Хоч народилася Надія Віталіївна в Києві, та батько її мав давнє родове коріння в Гельмязові, що на Золотоніщині. Майже всі літні місяці Суровцова проводила тут, приїжджаючи і з Києва, і з Умані, куди родина перебралася 1903 року. З Уманню ж пов'язані й останні 28 років її життя. Варто зауважити, що її родове – по батьківській лінії – прізвище – Сирівець, «облагороджене» за модою ХІХ ст. на «великоруський» манір.

Надія Віталіївна дуже детально розповіла про себе, написавши розлогі спогади, які стали водночас і вражаючим документом доби. Курсистка-бестужевка і студентка Петербурзького університету, журналістка й активна співробітниця Центральної Ради... Період 1917–1927 років для Суровцової надзвичайно бурхливий: участь у дипломатичній місії на Версальських переговорах, еміграція, Віденський університет, захист докторської дисертації, активна діяльність у Лізі миру і свободи, європейському жіночому русі, поїздки до Німеччини, США, Канади... В Україну повернулася 1925 року, аби цілком поринути в державну й літературну роботу. У ці роки Надія Віталіївна знайомиться і співпрацює з безліччю відомих у Європі й Україні людей, у т. ч. й письменників. Але невдовзі, восени 1927 року,

її заарештовують за нібито «польсько-німецьке шпигунство».

Відтоді й розпочинається шлях Н. В. Суровцової на Голгофу незламності й життєспроможності, який тривав майже 30 років, років в'язниць і заслань, за яких її ще двічі заарештовували. За ці роки Надія Віталіївна пережила й дуже короткотривале, буквально – «в'язничне» одруження з таким же невільником Дмитром Олицьким. Прожила з обранцем аж... вісім місяців, а потім спочатку забрали її, а потім і його. Д. Олицького розстріляли у жовтні 37-го, а Надія Віталіївна про це навіть не знала.

Можна було б назвати жахливим парадоксом те, що доктор філософії, «письменниця, у якої на пам'яті архітектура, наука, мистецтво Європи та обох Америк, – працює то на лісоповалі в тайзі, то на будівництві в Магадані, то маляром, то городником, то швачкою, то різноробом...» (І. Кульська). Можна було б так сказати, якби не усвідомлення, що то була масова практика «найщасливішої з країн».

Поселившись 1957 року в Умані, Н. Суровцова до кінця життя (померла 13 квітня 1985 року) не могла поскаржитись на невагу до неї з боку т. зв. «компетентних органів». В її оселі катєбісти проводили обшуки, відбирали написані твори, спогади, завдавали психологічного терору. Можна тільки дивуватися, звідки черпала сили ця мужня жінка, аби вистояти, аби не зігнути, а навпаки, шукати свого творчого місця в житті. «Я не хочу стояти осторонь від життя, не хочу лише чекати, я хочу діяти і робити те, що можу і що сьогодні можливо», – писала вона в одному з листів у 60-х роках. А трохи раніше, переживаючи черговий удар долі, звиряється подрузі: «я знову, як кошеня з калюжі, стрепенулась і стала на всі чотири лапки. Аллах лише знає, що в мене за міцність така, що ніяк мене ніщо не бере. Це від духу все».

Справді-бо, український дух Надії Віталіївни животворив. Недарма ж вона взяла епіграфом найґрунтовнішої своєї літературної праці – спогадів – відомі слова Лесі Українки «Ні, я хочу крізь сльози сміятись...». Недарма ж, думається, її можна назвати в ряду українських жінок-подвижниць: тої ж Лесі Українки, Софії Русової, Людмили Старицької-Черняхівської... Недарма ж Надію Віталіївну з пієтетом згадують «шістдесятники», одна з яких, Михайлина Коцюбинська, пише, що затишний будинок Суровцової «був у шістдесяті роки одним із нечисленних і активно чинних духовних

осередків, куди злітали живі душі».

Інтелегентка класичного типу, «європейка», Надія Віталіївна незламністю свого духу й постійною зарядженістю на активне діяння може бути яскравим взірцем для всіх нас, зокрема, для інтелігенції, котра нині прагне активнішої участі в українських державотворчих процесах.

Життя розпорядилося так, що Суровцова освоїла багато професій, навіть чужих її жіночій природі. Та, безсумнівно, чи не основною зі сфер прикладання сил і таланту була література. Писати наша героїня почала з 1917 року й відтоді не полишала творити, хоч, звісно, обставини дуже часто не були сприятливими. Надія Віталіївна писала оповідання, нариси, п'єси, інсценізації, займалася перекладами. Основною ж її літературною працею можна вважати спогади-мемуари.

Прилучившись до письменства в добу «українського ренесансу», Суровцова, обізнана з класичною світовою літературою, тяжіла до ВАПЛІТЕ – літоб'єднання високоталановитих митців з лідером М. Хвильовим. На жаль, арешт посутньо скоригував творчі плани молодій письменниці. Далі довелося писати «в шухляду», до якої раз-по-раз зазирали наглядачі від режиму, спустошуючи її. І все ж Надія Віталіївна написала чимало. Непідробний інтерес викликають її нариси-спогади про Остапа Вишню, О. Олесья, О. Досвітнього, І. Кулика, П. Тичину, Ю. Смолича, Г. Хоткевича, Л. Курбаса та інших митців, з якими Суровцова зустрічалася на життєвих стежках-дорогах. Сама авторка називала ці свої речі «напівхудожніми нарисами». Її новелістика писана в імпресіоністичній манері, що свого часу теж ставало на заваді до друку.

Велику частину доробку письменниці складають твори, сказати б, «на тему неволі», серед яких і «Колимські силуети» – талановиті психологічні мініатюри. Цінні своєю документальною основою, ці мініатюри, як і велика частина «Життя Надії Суровцової, описане нею самою», піднімають завісу над страшним «архіпелагом ГУЛАГ», їх можна поставити поруч із «Сибірськими новелами» Б. Антоненка-Давидовича, «Колимою» І. Іванова, деякими творами М. Драй-Хмари чи російських поселенців «архіпелагу». Дуже характерно, що в

нелюдських умовах Суровцова зберегла здатність радіти життю, відчувати щирість людських душ, красу природи... «Тут вічна мерзлота, – писала Надія Віталіївна, – і тіло лишається неймовірно довго нетлінним, а душа – живою».

Літературну спадщину Н. Суровцової посутньо доповнюють переклади творів Уеллса, Гамсуна, Діккенса, Мопассана, Вальтера Скотта, інших митців.

...Замовчувана й переслідувана майже все життя, сьогодні Надія Віталіївна Суровцова здобувається на всенародне, державне пошанування. Шкода, що вже посмертно, та все ж добре, що нарешті здобувається...

В. Поліщук,
доктор філологічних наук,
голова Черкаської обласної
організації Національної спілки
письменників України

ЗІ СПОГАДІВ І ЛИСТІВ НАДІЇ СУРОВЦОВОЇ

Я можу дати тільки те, що я маю... Тільки так, як умію... Але я віддаю це тобі так радо, так ясно і безоглядно, як та дівчина в старовинній легенді далекої Індії, що кинула на шлях, де йшов її коханий, усі скарби, що їх мала, і щаслива дивилась променистими очима на червону стежку розчавлених кінськими копитами рубінів...

«Україні»

Харків, 1927 р.

Коли я виходила з глибини темної зали, з темноти, в якій я, засліплена світлом з дверей, уже нічого не бачила, долетіло, як стогін, – «Донечко!» Мене повели. Багато в житті осмислеться, усвідомиться. І навіть власне життя, так безглуздо, жорстоко загублене, може бути скинуте з розрахунку. Але цього стогону я не прошу до могили.

Зі спогадів.

Але море, але небо, зорі – мої, я бачу їх, коли хочу.

1939 р., м. Владивосток.

Я писала багатьом, але відповідей не було. А Ви от... завжди Ви! Ваша телеграма в першу мить приголомшила мене – я навіть не читала, просто не вірилося, що ця смужка паперу мені, що хтось є ще на світі.

З листа до Кіри Данилової
9 квітня 1939 р. «Пересилка»
поблизу Владивостока.

Мені хотілося бачити світ таким, яким його вимріяно, і я його бачила таким ще багато років після того, як він взагалі вже лишався за стіною... Дуже високою і з дротом поверх.

Нижній Сеймчан,
Колима, 1949 р.

Не того мені жаль, що я зазнала мало щастя, а того, що не змогла зробити своїй батьківщині нічого, що змарнувала сили тільки на одне: витримати.

3 листа до П. Г. Тичини
з Нижнього Сеймчану
Магаданської області
20 червня 1956 року.

Життя прекрасне... отак собі, «з нічого» – скільки життя, стільки й щасливих хвилин.

3 листа до Юрка
Корчака-Чепурківського 18.IX.57.

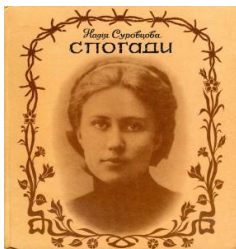
...Я ніколи за весь час так не нервувала, як перший час після реабілітації. Сколихнулося стільки споминів, стільки думок про те, як же жити тепер заново далі... боже мій, коли б то раніше! Якби не так пізно, ледь не на краю могили, коли ми вже нікому не потрібні, й на нас дивляться з жалістю та поштивістю, та не як на людей, а вже просто як на музейні чучела. А так хочеться жити, а життя минуло, і наше життя, й загальне, яке ми дуже любимо, проте місця нам у ньому для себе майже вже немає. Все зробили й роблять без нас.

29 вересня 1959 р.
Умань

Мені доступна величезна кількість радощів, зовсім неіснуючих для більшості людей нормального типу – це радощі усвідомлення вороття усього, що було довгий час втрачене. Це нестерпний солодкий біль і радість – коли цвіте яблуня, співає соловейко, тече Дніпро...

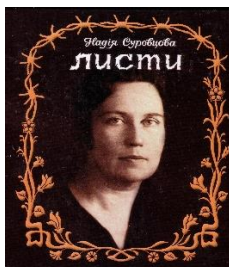
ТВОРИ НАДІЇ СУРОВЦОВОЇ

Окремі видання

1. Спогади / Н. Суровцова ; упоряд. Л. Лук'янова. – Київ : Вид-во ім. О. Теліги, 1996. – 432 с. : іл.

Це унікальний документально-белетристичний матеріал про страдницьке, але й величне життя української жінки ХХ століття. Спогади цінні тим, що в них «з перших уст» повідано про дитинство, гімназійне та студентське життя в Україні початку минулого століття, про часи української революції 1917–1921 років, про моторошні сцени радянського концтабірного жаху 20–50-х років. Водночас – це символ надії на те, що Україна зрештою стане такою європейською державою, про яку мріяла одна з найгероїчніших її дочок.

2. Листи. Кн. 1 / Н. Суровцова ; упоряд. Л. Лук'янова. – Київ : Вид-во ім. О. Теліги, 2001. – 694 с. : іл.

У книзі зібрано невеличку частину листування Н. В. Суровцової, для якої впродовж десятиліть репресій листи були чи не єдиною можливістю спілкування. Ці листи розкажуть про час, що минув, сподіваємося, назавжди, про людей, імена яких є в підручниках історії, про мужню душу людини, яка усім своїм життям доводила, що брутальній силі не подужати гідності і честі.

Публікації у збірниках і періодичних виданнях

3. Життя Надії Суровцової, описане нею самою у селищі Нижній Сеймчан Магаданської області / Надія Суровцова // Наука і культура. Україна : [щорічник]. – Київ, 1990. – Вип. 24. – С. 412–559 ; Вип. 25. – С. 213–301 ; 1993. – Вип. 26/27. – С. 286–321.

4. Зі спогадів Суровцової Н. В. : [спогади про роботу в дитмістечку колимського табору] / Н. Суровцова // Реабілітовані історією. Черкаська область. – Київ ; Черкаси, 2006. – Кн. 1. – С. 458–460.

5. Зі спогадів Н. В. Суровцової : [спогади про роботу в дитмістечку колимського табору] / Надія Суровцова // Освітяни Черкащини – жертви радянського тоталітарного режиму. – Черкаси, 2009. – С. 244–248.

***6. Детгородок /** Н. Суровцова // Доднесь тяготеет : сб. / сост. С. С. Виленский. – Москва, 2004. – Вип. 2 : Колыма. – С. 284–294.

***7. Колымские воспоминания /** Н. В. Суровцева // Доднесь тяготеет : сб. / сост. С. С. Виленский. – Москва, 2004. – Вип. 1 : Записки вашей современницы. – С. 252–262.

8. Острів Надії : [листування Н. Суровцової з Оленою Степанів та Ярославом Дашкевичем] // Наука і культура. Україна : [щорічник]. – Київ, 2015. – Вип. 36. – С. 354–431.

9. Думки та спогади про Олеся / Надія Суровцова // Поет з душею вогняною : Олександр Олесь у спогадах, листах і матеріалах. – Київ, 1999. – С. 59–66.

* * *

***10. Коцюбинські у моєму житті :** [спогади] / Н. Суровцова // Сіверян. літопис. – 2005. – № 2/3. – С. 67.

11. Маруся Чурай : [про знайомство з «Марусею Чурай» Л. Костенко у 60-х роках. Спогади] / Надія Суровцова-Олицька // Слово і час. – 1996. – № 3. – С. 22–24.

12. Сфабрикований некролог : із спогадів Надії Суровцової / Н. Суровцова // Слово і час. – 1996. – № 3. – С. 24.

13. Несмертельна Оленка : [спогади про Олену Степанів] / Н. Суровцова // Слово і час. – 1993. – № 8. – С. 59–65.

***14. 1942 рік. На волі :** [спогади] / Н. Суровцова-Олицька // Зона. – 1992. – № 1. – С. 95–105.

15. Україні ; Автобіографія ; Перехрещені стежки : [спогади про О. Вишню] / Н. Суровцова // Березиль. – 1992. – № 3/4. – С. 147–155.

16. Перехрещені стежки : (Остап Вишня) / Н. Суровцова // Слово і час. – 1991. – № 8. – С. 74–76.

17. Дещо про Кулика як художника-етнографа / Надія Суровцова // Нар. творчість та етнографія. – 1991 – № 4. – С. 47–48.

18. Галантний вік : [про Софію Потоцьку] / Надія Суровцова // Радянська жінка. – 1990. – № 12. – С. 10–11.

19. Спогади про Гната Хоткевича та Олеся Досвітнього / Н. Суровцова // Слово і час. – 1990. – № 9. – С. 76–82.

20. Думки та спогади про Олеся ; Артем Хомик / Н. Суровцова // Слово і час. – 1990. – № 7. – С. 88–95.

21. Лесь Курбас : [спогади] / Н. Суровцова // Слово і час. – 1990. – № 5. – С. 61–64.

* * *

22. Мій Шевченко : до 178 річниці від дня народж. Т. Г. Шевченка / Н. В. Суровцова // Уман. зоря. – 1992. – 7 берез. (№ 22). – С. 3 ; 10 берез. (№ 23). – С. 3.

23. Згадаймо його ім'я : спогади про І. Кулика / Надія Суровцова // Уман. зоря. – 1991. – 3 верес. (№ 133). – С. 4 ; 4 верес. (№ 134). –

С. 4 ; 6 верес. (№ 135). – С. 4 ; 7 верес. (№ 136). – С. 4 ; 12 верес. (№ 138). – С. 4.

***24. Їх ексцеленсія** : спогади про митрополита Андрея [Шептицького] / Надія Суровцова // За вільну Україну. – 1990. – 1 листоп. ; Америка. – 1991. – 17 груд.

Художні твори

25. Суровцова, Н. Мене звать тридцять сім : вірш ; Цапик : оповідання / Надія Суровцова // Письменники Уманщини : (довід.-антол.). – Умань, 2011. – С. 228–231.

26. Мене звать тридцять сім : [вірш] / Надія Суровцова // Слово і час. – 1996. – № 8. – С. 57.

***27. Оповідання** : [із циклу «Скалки»] / Н. Суровцова // Зона. – 1992. – № 3.

28. Колимські силуети : Вовочка ; ТЕС № 3 ; Кузьма ; Квітка життя ; Кінець бандуриста ; Сергійко ; Ке ; Останній рейс. Колима : [оповідання] / Надія Суровцова-Олицька ; пер. з рос. та підготовка текстів Л. Падун-Лук'янова // Київ. – 1990. – № 10. – С. 72–95.

29. Відмовник ; Кузьма ; Загибель бандуриста ; Козачка : оповідання / Н. Суровцова // Україна. – 1990. – № 39. – С. 18–20.

***30. Перемога** : етюд (27.11.1981) / Н. Суровцова // Укр. вісн. – 1987. – Вип. 7, 8, 9/10. – С. 387–389.

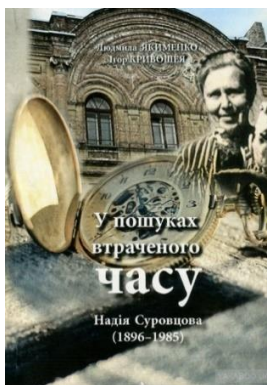
* * *

31. Отказчик : [рассказ] / Н. Суровцова-Олицкая // Независимость. – 1994. – 23 авг. – С. 4–5.

32. Цапик : новела ; Мене звать тридцять сім : вірш / Н. Суровцова // Літ. Україна. – 1992. – 9 лип. (№ 27). – С. 6.

ПРО ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ НАДІЇ СУРОВЦОВОЇ

Окремі видання

***33. Якименко, Л. М.** Надія Суровцова (1896–1985) : у пошуках втраченого часу : [монографія] / Людмила Якименко, Ігор Кривошея. – Умань : Сочінський М. М., 2016. – 279 с.

***34. Якименко, Л. М.** Надія Суровцева : доля, художньо-документальна творчість, критична рецепція : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.01. «Укр. л-ра» / Л. М. Якименко ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Вінниченка, [Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка]. – Кіровоград, 2012. – 20 с. : Бібліогр.: с. 15–17.

***35. Якименко, Л. М.** Надія Суровцева : життя та творчість (1896–1985 рр.) : / монографія / Л. М. Якименко. – Луганськ : Шико, 2010. – 272 с.

***36. Синицький, П. Е.** Громадсько-політична діяльність Н. В. Суровцової (1896–1985) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / П. Е. Синицький ; Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.», Ін-т історії України НАН України. – Київ, 2010. – 20 с. – Бібліогр.: с. 17 (3 назви).

***37. Дойков, Ю. В.** Суровцова-Олицкая Н. В. Вена–Колыма (1919–1939) : по матеріалам архивов Службы безопасности України

и Л. Н. Падун-Лукияновой (Киев), ГАРФ (Москва) / Юрий Дойков. – Архангельск : Центр документации, 2010. – 67 с.

*38. **Дойков, Ю.** Суровцова-Олицкая Н. В. Колымские силуэты / Юрий Дойков. – Архангельск, 2007. – 63 с.

*39. **Дойков, Ю. В.** Надія Суровцова : на засланні в Архангельську (1933–1937) / Юрій Дойков. – Архангельськ, 2005. – 92 с.

Публікації у збірниках і періодичних виданнях

*40. **Чубіна, Т. Д.** Надія Суровцова : портрет на тлі епохи / Т. Д. Чубіна, О. О. Спіркіна // Гуманітарний вісник. Серія : Історичні науки. – Черкаси, 2017. – Чис. 26, вип. 10. – С. 84–90. – Бібліогр.: 9 назв.

*41. **Лісовська, О. В.** Ідея свободи, правди і справедливості Надії Суровцової / О. В. Лісовська // Іст. архів : наук. студії. – 2017. – Вип. 19. – С. 90–95. – Бібліогр.: 19 назв.

*42. **Наєнко, М.** «Культ Шевченка змалку панував у нашій родині»: (Шевченківські мотиви у «Спогадах» і «Листах» Надії Суровцової / Михайло Наєнко // Літературознавство. Фольклористика. Культурологія : зб. наук. пр. / Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. Осередок Наук. т-ва Шевченка в Черкасах ; [редкол. : В. Т. Поліщук та ін.]. – Черкаси, 2016. – Вип. 23/25. – С. 227–237.

*43. **Кривошея, І.** Участь Надії Суровцової в Українській національно-демократичній революції (1917–1921 рр.) / І. Кривошея, Л. Якименко // Київські історичні студії : зб. наук. пр. – 2016. – № 1. – С. 78–86. – Бібліогр.: 19 назв.

*44. **Кривошея, І. І.** Навчальні заклади Умані початку ХХ століття (на матеріалі спогадів Надії Суровцової) / І. І. Кривошея, Л. М. Якименко // Уманська старовина. – 2016. – Вип. 2. – С. 79–86. – Бібліогр.: 14 назв.

*45. **Кривошея, І. І.** Змалювання повсякденного життя уманчан в егодокументах Надії Суровцової та Петра Курінного (перше десятиліття ХХ ст.) / І. І. Кривошея // Уманська старовина. – 2016. – Вип. 1. – С. 75–81. – Бібліогр.: 10 назв.

46. Сергієнко, О. «Листування Надії Суровцової та Ярослава Дашкевича» / Олена Сергієнко // Наука і культура. Україна : [щорічник]. – Київ, 2015. – Вип. 36. – С. 352–353.

47. Кривошея, І. І. Уманські пенати Надії Суровцової – духовний осередок українства на Черкащині / І. І. Кривошея, Ю. В. Ярцун // Черкащина в контексті історії України : матеріали Сьомої наук.-краєзнав. конф.... – Черкаси, 2014. – Ч. 2. – С. 254–258.

***48. Кривошея, І. І.** Гендерний аспект мілітаристського дискурсу в еґодокументах : компаративний аналіз мемуарів «уманського періоду» Надії Суровцової та Петра Курінного / І. І. Кривошея, Л. М. Якименко // Гілея. – 2014. – Вип. 90, № 11. – С. 117–122.

49. Кривошея, І. І. Уманські пенати Надії Суровцової – осередок українства / І. Кривошея, Ю. Ярцун // Краєзнавство Черкащини : зб. – Черкаси, 2013. – № 10. – С. 124–129. – Бібліогр.: 10 назв.

50. Мицик, В. Незламність Надії // Мицик В. З добрими людьми по чесній дорозі : постаті. – Київ, 2013. – С. 102–106.

51. Поліщук, В. Т. Одна із княгинь українського духу (Н. В. Суровцова) // Поліщук В. Т. Вибране. – Черкаси, 2013. – [Т]. 2. Розстріляні таланти (Репресовані письменники Черкащини). – С. 172–176.

52. Герасимова, Г. П. Суровцова-Олицька Надія Віталіївна (17 (05).03.1896–13.04.1985) : [біогр. дані, бібліогр.] / Г. П. Герасимова // Енциклопедія історії України. – Київ, 2012. – Т. 9. – С. 910.

53. Павленко, М. С. Суровцова Надія Віталіївна : [біогр. довідка] / М. С. Павленко // Письменники Уманщини : (довід.-антол.). – Умань, 2011. – С. 226–227.

54. Даниленко, О. В. Суровцова Надія Віталіївна : письменниця, перекладач, дисидент / О. В. Даниленко // Діячі науки і культури : нариси життя і діяльності / за ред. А. П. Коцура, В. П. Коцура, Н. В. Терес. – Київ : Чернівці, 2010. – С. 592–594.

***55. Надія Віталіївна Суровцова** // Матвіюк К. І. І ми цей шлях пройшли (спогади, свідчення, оцінки подій). – Харків, 2010. – С. 59–75.

56. Суровцова Надія Віталіївна // Рух опору в Україні, 1960–1990 : енцикл. довід. – Київ, 2010. – С. 636–637. – Бібліогр.: с. 637.

***57. Синицький, П. Е.** Громадсько-політична діяльність Н. В. Суровцової (1896–1985) : автореф. дис....канд. іст. наук : 07.00.01 «Історія України» / Синицький Петро Едвартович ; НАН України, Ін-т історії України. – Київ, 2010. – 230 арк. – Бібліогр.: арк. 184–230.

58. Коцюбинська, М. Епістолярна епопея Надії Суровцової // Коцюбинська М. Листи і люди. – Київ, 2009. – С. 479–499.

59. Бердиховська, Б. Бурхливе життя Надії Суровцової // Бердиховська Б. Україна : люди і книжки. – Київ, 2009. – С. 179–190.

***60. Рубльов, О. С.** До історії вітчизняного советофільства початку 1920-х років : співробітництво Н. Суровцової у часописі «Нова Громада» (1923–1924) / О. С. Рубльов, П. Е. Синицький // Проблеми історії України ХІХ–початку ХХ ст. – Київ, 2007. – Вип. 13. – С. 197–219. – Бібліогр.: 86 назв.

***61. Дашкевич, Я.** Надія Суровцова // Дашкевич Я. Постаті : нариси про діячів історії, політики, культури / 2-е вид., виправл. й доповн. – Львів, 2007. – С. 556.

62. Дашкевич, Я. Надія Суровцова / Я. Дашкевич // Реабілітовані історією. Черкаська область. – Черкаси, 2006. – Кн. 5. – С. 253–261.

***63. Ототюк, О.** Творчий шлях Н. В. Суровцової / Олександр Ототюк // Шевченківська весна : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. студентів... Вип. ІV : у 3-х ч. – Київ, 2006. – Ч. 3 : Історія. – С. 342–345.

***64. Рапп, І.** Суровцова Надія Віталіївна / І. Рапп // Міжнародний біографічний словник дисидентів країн Центральної та Східної Європи й колишнього СРСР. – Харків, 2006. – Т. 1 : Україна, ч. 2. – С. 763–766.

***65. Синицький, П. Е.** «Спогади» Надії Суровцової (1896–1985) як джерело з історії Центрально-Східної Європи 1920-х років / П. Е. Синицький // Проблеми історії України ХІХ–початку ХХ ст. і зб. наук. ст. / Ін-т історії України НАН України ; редкол.: О. П. Реєнт (гол.) [та ін.]. – Київ, 2006. – Вип. ХІ. – С. 307–322.

***66. Синицький, П. Е.** «Справа Суровцової-Петренка» 1927–1928 рр. / П. Е. Синицький // Історія України : маловідомі імена, події, факти : зб. ст. / Ін-т історії України НАН України ; редкол.: П. Т. Тронько (гол. ред.) та ін. – Київ, 2006. – Вип. 33. – С. 166–185.

***67. Синицький, П. Е.** Надія Віталіївна Суровцева (1896–1985) : життєпис творчої особистості у контексті новітньої вітчизняної

історіографії / П. Е. Синицький // Історія України : маловідомі імена, події, факти : зб. ст. / Ін-т історії України НАН України ; гол. редколегія наук.-док. книг «Реабілітовані історією» ; ред. кол.: П. Т. Тронько (гол. ред.) [та ін]. – Київ, 2005. – Вип. 30. – С. 278–295.

***68. Шевченко, О.** Надія Віталіївна Суровцова – страдницький шлях великої українки / О. Шевченко // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2004. – № 74/76. – С. 43–46.

69. Піскун, В. Що в імені твоїм? – Надія!? Надія Суровцова / В. Піскун // Українки в історії. – Київ, 2004. – С. 157–162.

70. Хорунжий, Ю. Надія Суровцова : зв'язкова поколінь // Хорунжий Ю. Шляхетні українки. – Київ, 2004. – С. 185–206.

***71. Герасимова, Г. П.** Суровцова Надія Віталіївна / Г. П. Герасимова // Українські історики ХХ ст. : бібліогр. довід. / Ін-т історії України НАН України ; редкол.: В. А. Смолій (гол. ред.) [та ін]. – Київ : Львів, 2003. – Вип. 2, ч. 1. – С. 314–316.

72. Генік, С. Суровцова Надія // Генік С. 150 видатних українок. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 196–197.

73. Суровцова Надія Віталіївна // Провідники духовності в Україні. – Київ, 2003. – С. 316–317.

74. Шевченко, О. Науковий та освітній доробок Надії Віталіївни Суровцової / О. Шевченко // Жінка в науці та освіті : минуле, сучасне, майбутнє. – Київ, 2002. – С. 337–339.

75. Сергієнко, О. «Але зорі і небо – мої...» / Олена Сергієнко // Суровцова Н. Листи. – Київ, 2001. – Кн. 1. – С. V–VI.

76. Поліщук, В. Т. Одна з княгинь українського духу : (Н. В. Суровцова) // Поліщук В. Т. Вінок лавровий, вінок терновий. – Черкаси, 2000. – С. 23–25.

77. Надія Суровцова // Золоте поле. – Черкаси, 1999. – С. 50–57.

***78. Коцюбинська, М.** Надія / М. Коцюбинська // Ми – в історії. – Київ, 1998.

79. Дашкевич, Я. Надія Суровцова : нотатки з нотаток / Ярослав Дашкевич // Суровцова Н. Спогади. – Київ, 1996. – С. 366–374.

80. Обездолений талант // Український історичний календар'96.– Київ, 1995. – С. 87–88.

81. Мукомела, О. Суровцова Надія Віталіївна / О. Мукомела // Українська журналістика в іменах. – Львів, 1994. – Вип. 1. – С. 178–179.

82. Козуля, О. Шлях до істини // Козуля О. Жінки в історії України. – Київ, 1993. – С. 178–185.

83. Крячок, М. Про спогади Надії Суровцової / Микола Крячок // Україна. Наука і культура. – Київ. – 1990. – Вип. 24. – С. 559–560.

* * *

84. Павленко, М. Казка Надійки Суровцової : [оповідання про дитячі роки Н. Суровцової] / Марина Павленко // Холодний Яр. – 2009. – № 1. – С. 253–266.

85. Павленко, М. С. Казка Надійки Суровцової (дитинство Надії Суровцової // Павленко М. С. Марина Павленко про Павла Тичину, Надію Суровцову, Василя Симоненка, Василя Стуса, Ірину Жиленко. – [Київ], [2009]. – С. 25–50.

* * *

86. Гайовий, Г. Пагони з трісок вирубаного лісу : [про кн. спогадів Н. В. Суровцової та Л. І. Крушельницької] / Гриць Гайовий // Березіль. – 2014. – № 5/6. – С. 158–186.

87. Якименко, Л. Зігріті поезією : Надія Суровцова про Олександра Олеся / Людмила Якименко // Дивослово. – 2012. – № 10. – С. 46–49.

88. Якименко, Л. Бандурист у вишиваній сорочці : [знайомство Н. Суровцової з Г. Хоткевичем у 1910 р. в м. Умань] / Л. Якименко // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2011. – № 10. – С. 110–116.

89. Легенда розстріляного Відродження // Шк. б-ка. – 2011. – № 2. – С. 15–17.

90. Мицик, В. Суровцова – жінка героїчної долі / Вадим Мицик // Сім муз. – 2010. – Листоп. (№ 7). – С. 13.

91. Павленко, М. Найнадійніша (Надія Суровцова) / Марина Павленко // Березіль. – 2009. – № 11/12. – С. 112–156.

92. Суровцова Надія Віталіївна : [біогр. довідка] // Березіль. – 2009. – № 11/12. – С. 157.

***93. Шевченко, О.** Надія Віталіївна Суровцова та її соратниці в міжнародному жіночому русі / О. Шевченко // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – 2006. – № 87/88. – С. 60–62.

94. Старожицька, З. Епистолярна спадщина Надії Суровцової / З. Старожицька // Слово і час. – 2003. – № 8. – С. 88–90.

95. Коцюбинська, М. «У скарбниці днів...»: [Про кн. Н. Суровцової «Листи»] / М. Коцюбинська // Сучасність. – 2001. – № 11. – С. 136–143.

96. Чудновець, В. У зоні відданої любові / В. Чудновець // Я – жінка. – 1999. – № 2/3. – С. 32–34.

97. Корогородський, Р. Природа доброти й сподівання / Роман Корогородський // Кур'єр Кривбасу. – 1997. – № 77/78. – С. 135–143.

98. Розумовський, В. Надія Суровцова / Всеволод Розумовський // Слово і час. – 1996. – № 3. – С. 24–26.

99. Падун-Лук'янова, Л. Спогади Надії Суровцової про «Марусю Чурай» / Леся Падун-Лук'янова // Слово і час. – 1996. – № 3. – С. 22.

100. Мазуренко, О. Нескорена / О. Мазуренко // Холодний Яр. – 1996. – № 4. – С. 3–6.

101. Гнатенко, С. Надія Віталіївна Суровцова / С. Гнатенко // Слово і час. – 1993. – № 8. – С. 58–59.

102. Падун-Лук'янова, Л. Слово про Надію Суровцову / Л. Падун-Лук'янова // Березіль. – 1992. – № 3/4. – С. 144–147.

103. Лук'янова, Л. Н. Із спогадів Н. В. Суровцової / Л. Н. Лук'янова // Слово і час. – 1990. – № 5. – С. 59–60.

104. Падун-Лук'янова, Л. Трагічні повороти долі / Л. Падун-Лук'янова // Рад. жінка. – 1990. – № 12. – С. 11–12.

105. Коцюбинська, М. Кілька штрихів до силуету Надії Суровцової / М. Коцюбинська // Київ. – 1990. – № 10. – С. 70–71.

106. Коцюбинська, М. Під осінь воно видніше... / Михайлина Коцюбинська // Україна. – 1989. – № 32. – С. 19–21; № 33. – С. 17–19.

***107. Калюжний, Д.** Посмертна загадка про друга / Д. Калюжний // Укр. вісн. – 1987. – № 9/10. – С. 390–394.

***108. Надія Суровцова-Олицька** : некролог // Визв. шлях. – 1985. – № 6. – С. 725.

109. Плющ, Л. Пам'яті Надії Суровцової : спогади / Л. Плющ // Сучасність. – 1985. – № 12. – С. 84–90.

* * *

110. Козицька, В. Її узори на рушнику незалежності / В. Козицька // Уман. зоря. – 2017. – 24 серп. (№ 36). – С. 4–5.

111. Жук, П. Спогади Суровцової були для журналістів відкриттям : 18 березня уманчанці Надії Суровцовій – дипломату, історичу, доктору філософії, гордій, незламній, надзвичайно освіченій і талановитій жінці – виповнилося б 120 літ / Петро Жук // Черкас. край. – 2016. – 18 берез. (№ 22). – С. 7.

112. Шпак, В. Каторжна епопея доктора філософії : 120 р. з дня народж. Надії Суровцової / Віктор Шпак // Уряд. кур'єр. – 2016. – 12 берез. (№ 48). – С. 8.

113. Наєнко, М. З когорті ангелів / Михайло Наєнко // Літ. Україна. – 2016. – 10 берез. (№ 9). – С. 1, 4.

114. Якименко, Л. Надія Суровцова. Пам'ять має жити вічно / Л. Якименко // Уман. зоря. – 2015. – 17 квіт. (№ 16). – С. 3.

115. Горбатюк, В. Сусідка з Ельгену й Таскану : Микита Годованець і Надія Суровцова : два листи з недовомками / Василь Горбатюк // Літ. Україна. – 2014. – 4 груд. (№ 47). – С. 12.

116. Мицик, В. Надію Суровцову ув'язнили за те, що не хотіла доносити на посла / Вадим Мицик // Нова Доба. – 2011. – 22 берез. (№ 24). – С. 12.

117. Титаренко, Л. Аристократка духу / Лідія Титаренко // Голос України. – 2011. – 22 берез. (№ 51). – С. 14.

118. Мицик, В. Суровцева – жінка героїчної долі / Вадим Мицик // Колос. – 2010. – 26 трав. (№ 41). – С. 3.

119. Бравада, О. Перша в історії Європи жінка-дипломат стала першою в історії Черкащини мотоциклісткою / Олександр Бравада // Прес-Центр. – 2010. – 28 квіт. (№ 17). – С. 29.

120. Терлецька, Л. Пам'ятні дати та імена в житті Надії Суровцової / Л. Терлецька // Уман. зоря. – 2010. – 23 квіт. (№ 17). – С. 7.

121. Мицик, В. Несхибність надії / Вадим Мицик // Слово Просвіти. – 2010. – 15-21 квіт. (№ 15). – С. 15.

122. Надія Суровцова : «Мені хотілося бачити світ таким, яким я його вимріяла...» // Місто. – 2009. – 23 верес. (№ 39). – С. 15.

123. Терлецька, Л. Ти в нашій пам'яті жива, славетна дочко України! / Л. Терлецька // Уман. зоря. – 2007. – 22 серп. (№ 66). – С. 2.

124. Якименко, Л. Надія Суровцова про Леся Курбаса : уманська сторінка творчості театрала / Л. Якименко // Уман. зоря. – 2007. – 25 квіт. (№ 33). – С. 3.

125. Смілянець, Л. Вулиці у цвіту : [Н. Суровцова і Черкаси] / Л. Смілянець // Земля Черкаська. – 2007. – 6 квіт. (№ 15). – С. 4.

126. Падецький, К. Життя під наглядом «чекістів» / К. Падецький // Прес-Центр. – 2006. – 11 жовт. (№ 43). – С. 29.

127. Бондаренко, С. Наставниця шестидесятників / С. Бондаренко // Киев. ведомости. – 2006. – 3 авт. (№ 162). – С. 9.

128. Зиль, А. З Архангельська – про мужню українку / А. Зиль // Уряд. кур'єр. – 2006. – 20 трав. (№ 93). – С. 8.

***129. Зиль, А.** Архангельське «вікно» Надії Суровцової / Андрій Зиль // День. – 2006. – 20 січ. (№ 5).

130. Цимбал, Т. Світлій пам'яті Н. В. Суровцової / Т. Цимбал // Уман. зоря. – 2006. – 17 трав. (№ 41). – С. 3.

131. Хорунжий, Ю. Зв'язкова покоління / Ю. Хорунжий // Київ. – 2003. – № 6. – С. 137–147 ; Дзеркало тижня. – 2003. – 13 верес. (№ 35). – С. 21.

132. Коцюбинська, М. Епістолярна епопея Надії Суровцової / М. Коцюбинська // Укр. слово. – 2001. – 26 лип.-1 серп. (Число 30). – С. 15.

133. Тисячна, Н. «Весь шлях шукала...» : [вийшла кн. Н. Суровцової «Листи»] / Н. Тисячна // Укр. слово. – 2001. – Берез. (№ 12). – С. 13.

***134. Дойков, Ю.** Надежда Витальевна Суровцова-Олицкая / Юрий Дойков // Правда Севера. – 2001. – 22 февр. – С. 10.

135. Чудновець, В. У зоні відданої любові / В. Чудновець // Місто. – 2001. – 7 берез. (№ 10). – С. 11.

***136. Рябчук, М.** Спогади з потойбіччя : [про кн. Н. Суровцової «Спогади»] / М. Рябчук // День. – 1997. – 4 черв.

137. **Васильченко, В.** Нема пророків на своїй землі / В. Васильченко // Вечірні Черкаси. – 1996. – 12 лип. – С. 4.
138. **Падун-Лук'янова, Л.** Любов до України – довіку / Л. Падун-Лук'янова // Укр. слово. – 1996. – 28 берез. (Число 13). – С. 13.
139. **Даниленко, О.** Віднайдене ім'я / О. Даниленко // Черкас. край. – 1996. – 26 берез. (№ 34). – С. 3.
140. **Кулібаба, Л.** Славна дочка України / Л. Кулібаба, Д. Калюжний // Уман. зоря. – 1996. – 16 берез. (№ 22). – С. 2.
141. **Роженко, М.** Надія Суровцова в справах «УНЦ» та «УВО» / М. Роженко // Укр. слово. – 1996. – 7 берез. (Число 10). – С. 12.
142. **Падун-Лук'янова, Л.** «Вам, хранительнице души моей...» : [письма Н. Суровцовой К. Даниловой] / Л. Падун-Лук'янова // Независимость. – 1996. – 15 марта (№ 31/32). – С. 8–9.
143. **Дацюк, Г.** «Но море, но небо, звезды – мои» / Г. Дацюк // Независимость. – 1996. – 15 марта (№ 31/32). – С. 8–9.
144. **Гальченко, С.** Заживо похороненная Надежда / С. Гальченко // Независимость. – 1994. – 23 авг. (№ 68). – С. 4–5.
145. **Коцюбинська, М.** Надія / М. Коцюбинська // Літ. Україна. – 1992. – 9 лип. (№ 27). – С. 6.
146. **Рядки з біографії :** [добірка матеріалів] // Уман. зоря. – 1992. – 17 берез. (№ 26). – С. 3.
147. **Вищенко, В.** Винною себе не визнаю... / В. Вищенко // Молодь Черкащини. – 1992. – 29 берез.-4 квіт. (№ 14). – С. 3.
148. **Калюжний, Д.** Свідок і учасниця історичних подій / Д. Калюжний // Уман. зоря. – 1990. – 28 лип. (№ 122). – С. 2–3.
- *149. **Горбач, А. Г.** Пам'яті Надії Суровцової / А. Г. Горбач // Наше життя. – 1985. – Червень. – С. 11–12.
- *150. **Чигрин-Галабурда, М.** У пам'ять Надії Суровцової / М. Чигрин-Галабурда // Шлях перемоги. – 1985. – 16 черв.
- *151. **Чигрин-Галабурда, М.** Уявне інтерв'ю з Н. Суровцовою / М. Чигрин-Галабурда // Шлях перемоги. – 1984. – 4 берез.
- *152. **Комарова, Н.** Про діячку Надію В. Суровцову / Н. Комарова // Шлях перемоги. – 1981. – 27 верес.

Вшанування пам'яті

153. Енергія добра : [вечір пам'яті Н. Суровцової] // Слово і час. – 1993. – № 6. – С. 45.

154. Калюжний, Д. Вечір пам'яті Надії Суровцової-Олицької [в Умані] / Д. Калюжний // Нар. творчість та етнографія. – 1992. – № 5/6. – С. 88–90.

155. Калюжний, Д. Вечір пам'яті [Н. Суровцової] / Д. Калюжний // Уман. зоря. – 1991. – 29 берез. (№ 50). – С. 4.

Вузенька вуличка, будинок номер шість,
Стіна біленька з чорним тлом граніту,
Портрет у рамці з усміхом Твоїм
І березнева синь – неначе з дивосвіту.

...Лягали квіти поруч із портретом,
Чи думалось, чи вірилось Тобі,
Що вільною вже буде Україна,
Як відзначатимем Тобі сто літ?

Дмитро Калюжний

156. Терлецька, Л. Меморіальний Музей-квартира Надії Суровцової – запрошує / Л. Терлецька // Уман. зоря. – 2010. – 19 листоп. (№ 54/55). – С. 12.

157. Кучеренко, П. Музей Надії Суровцової розповідь про життя відомої українки / П. Кучеренко, І. Рецький, Н. Синютіна // Нова Доба. – 2007. – 23 жовт. (№ 84). – С. 7.

158. Даниленко, О. «Уманський салон» Надії Суровцової / О. Даниленко // Черкас. край. – 2005. – 14 груд. (№ 93). – С. 5.

159. Коцюбинська, М. Про музей Надії Суровцової [в Умані] / М. Коцюбинська, Л. Падун-Лук'янова // Літ. Україна. – 1993. – 9 верес. (№ 36). – С. 4.

* * *

160. Калюжний, Д. «Ще з юних літ несла в душі святиню...» : [вірш] / Д. Калюжний // Уман. зоря. – 1996. – 16 берез. (№ 22). – С. 2.

161. Калюжний, Д. Україна і ти : Надії Віталіївні Суровцовій присвячую : [вірш] / Д. Калюжний // Уман. зоря. – 1992. – 17 берез. (№ 26). – С. 3.

162. Дігтяр, В. Титани [вірш] / В. Дігтяр // Уман. зоря. – 1992. – 17 берез. (№ 26). – С. 3.

163. Калюжний, Д. Світлій пам'яті Н. В. Суровцової [вірш] / Д. Калюжний // Уман. зоря. – 1991. – 29 берез. (№ 50). – С. 4.

* * *

164. Нескорена. Надія Суровцова : біобібліогр. нарис / Комунал. закл. «Обл. б-ка для юнацтва ім. В. Симоненка» Черкас. облради ; [авт.-уклад. Н. М. Філахтова]. – Черкаси : [б. в.], 2016. – 28 с.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Бердиховська Б. 59
Бондаренко С. 127
Бравада О. 119
Васильченко В. 137
Вищенко В. 147
Вишня О. (15, 16)
Виленский С. С. 6, 7
Гайовий Г. 86
Гальченко С. 144
Геник С. 72
Герасимова Г. П. 52, 71
Гнатенко С. 101
Годованець М. (115)
Горбатюк В. 115
Горбач А. Г. 149
Даниленко О. В. 54, 139, 158
Данилова К. (142)
Дацюк Г. 143
Дігтяр В. 162
Дашкевич Я. 8, 46, 61, 62, 79
Дойков Ю. В. 37–39, 134
Досвітній О. (19)
Жук П. 111
Зиль А. 128, 129
Калюжний Д. 107, 140, 148, 154, 155, 160, 161, 163
Козицька В. 110
Козуля О. 82
Комарова Н. 152
Корогодський Р. 97
Костенко Л. (11, 99)
Коцур А. П. 54
Коцур В. П. 54
Коцюбинська М. 58, 78, 95, 105, 106, 132, 145, 159
Коцюбинські (10)
Кривошея І. 33, 43, 44, 47–49
Крячок М. 83
Кулик І. (17, 23)
Кулібаба Л. 140
Курбас Л. (21, 124)
Кучеренко П. 157
Лісовська О. В. 41
Лук'янова Л. 1, 2, 28, 37, 99, 102–104, 138, 142, 159
Мазуренко О. 100
Матвіюк К. І. 55
Мукомела О. 81
Мицик В. 50, 90, 116, 118, 121
Наєнко М. 42, 113
Олесь О. (9, 20, 87)
Ототюк О. 63
Павленко М. С. 53, 84, 85, 91
Падецький К. 126
Падун-Лук'янова Л. – див. Лук'янова Л.
Піскун В. 69
Плющ Л. 109

Поліщук В. Т. 51, 76
Потоцька С. (18)
Рапп І. 64
Реєнт О. П. 65
Рецький І. 157
Роженко М. 141
Розумовський В. 98
Рубльов О. С. 60
Рябчук М. 136
Сергієнко О. 46, 75
Синицький П. Е. 36, 57,
60, 65–67
Сінютіна Н. 157
Смілянець Л. 125
Смолій В. А. 71
Спіркіна О. О. 40
Старожицька З. 94
Степанів О. (8, 13)
Терес Н. В. 54
Терлецька Л. 120, 123, 156
Тисячна Н. 133
Титаренко Л. 117
Тронько П. Т. 66, 67
Філахтова Н. 164
Хомик А. (20)
Хорунжий Ю. 70, 131
Хоткевич Г. (19, 88)
Цимбал Т. 130
Чубіна Т. Д. 40
Чигрин-Галабурда М. 150,
151
Чудновець В. 96, 135
Шевченко О. 68, 74, 93
Шевченко Т. (22, 42)
Шептицький А. (24)
Шпак В. 112
Якименко Л. М. 33–35,
43, 44, 48, 87, 88, 114,
124
Ярцун Ю. В. 47, 49

ЗМІСТ

Від укладача.....	3
Рядки з біографії Надії Суровцової.....	5
Поліщук В. Т. Одна з княгинь українського духу (Н. В. Суровцова)....	6
Зі слогадів і листів Надії Суровцової.....	10
Твори Надії Суровцової.....	12
Окремі видання.....	12
Публікації у збірниках і періодичних виданнях.....	13
Художні твори.....	15
Про життя і творчість Надії Суровцової.....	16
Окремі видання.....	16
Публікації у збірниках і періодичних виданнях.....	17
Вшанування пам'яті.....	26
Іменний покажчик.....	28

Інформаційно-довідкове видання

АРИСТОКРАТКА ДУХУ

**До 125-ліття від дня народження
Надії Суровцової**

Бібліографічний покажчик

Укладачка **Демченко** Людмила Тимофіївна

Науковий редактор та автор вступної статті
доктор філологічних наук **В. Т. Поліщук**

Відповідальна за випуск **Л. П. Капкаєва**

Редакторка **В. К. Величко**

Комп'ютерне опрацювання **Л. Я. Радиш**

Формат 60x84/16

Видавець і виготовлювач
Комунальний заклад «Обласна універсальна наукова бібліотека
імені Тараса Шевченка»,
18001, м. Черкаси, вул. Байди-Вишневецького, 8

Підписано до друку 17.09.2020. Тир. 35. Ксерокс ОУНБ імені Тараса Шевченка